

2^e zondag na Pinksteren

5 juni 2016

I Koningen 17:17-24

Lucas 7:11-17

Waarom? Wat moeten wij met deze verhalen over mensen, jongeren, jongens die overleden zijn en weer tot leven worden gewekt?

Verhalen die zoveel vragen oproepen, misschien ook woede, onmacht: waarom zij wel en onze geliefde niet? Hoe graag had ook ik mijn kind nog gehad en niet die pijn, die leegte. Was de glans niet uit mijn leven verdwenen...

Überhaupt een naaste verliezen, die nog volop in het leven stond. Een dierbare verliezen, met wie je jaren lang intens verbonden bent geweest. Zelfs als de dood een einde maakt aan een lijdensweg, blijft de dood ongrijpbaar, onbegrijpbaar en laat een niet te vullen leegte achter.

Maar een kind verliezen is een van de ergste dingen die een mens kan overkomen. Dat gaat recht in tegen het Godsbegrip, ons godsbegrip. God is immers een God van levenden en niet van de doden?!

Laten we vanuit dat geloof eens naar de Bijbelteksten kijken. Laten we, los van de wonderverhalen en de emoties, wat meer inzoemen op dat leven. Leven met vele facetten.

Bij die facetten horen ook ziekte en gezondheid, voorspoed en tegenslag, geboorte en dood.

Vaak overkomen ze ons zomaar, zonder enige reden.

Als het ons goed gaat, staan we daar meestal niet bij stil, denken we dat we dat aan onszelf te danken hebben, aan onze inzet, onze gezonde leefstijl, onze noeste arbeid. Geluk dwingen we immers af, toch?

Maar, als ons ziekte of tegenslag treft, worden we boos, gaan we twijfelen. We vragen ons af: waarom toch? Waar hebben we dit aan verdiend? Wat heb ik gedaan, dat juist mij dit overkomt?

Ik heb toch zo gezond mogelijk geleefd? Ik heb me zo goed mogelijk gedragen, heb omgezien naar mijn naaste, gezorgd voor, heb mijn werk goed gedaan. En nu dit, deze ziekte, dit ontslag, deze minachting... Welk perspectief heb ik nu nog, gezien mijn fragiele gezondheid, mijn leeftijd, mijn huidskleur, mijn naam...

Vaak ervaren we tegenslag, welke ook, als een onverdiende straf, als iets onrechtvaardigs. We vragen ons zelfs af waarom God dit toelaat!

Er zijn zelfs tijden geweest waarin men geloofde dat tegenslag, vooral een dood van een kind, de straf was van God, als rechtvaardiging voor een zonde die je had begaan. Dat hebben we vandaag ook gehoord, in de eerste lezing. De weduwen snapt niets van de dood van haar enige zoon. Ze had Elia gastvrij opgenomen, had dus iets goeds gedaan en nu, zomaar, zonder reden is haar zoon overleden. Daarom zegt ze boos: "Wat heb ik u misdaan, godsman? Bent u soms naar me toe gekomen om mijn zonden aan het licht te brengen en mijn zoon te doden?". Bovendien wist ze dat vanaf dat moment mensen haar zouden mijden en dat ze voortaan als bedelaar langs de weg moest hopen op een sprankje medeleven. Met de dood van haar zoon, was haar haar perspectief op een menswaardig leven ontnomen. Is dat rechtvaardig?

Datzelfde lot gold eeuwen later voor de weduwe in het evangelie. Nu nog loopt ze gebroken en uitzinnig van verdriet, achter de baar van haar overleden zoon, nu nog met een grote groep weeklagende mensen. Maar weldra zullen diezelfde mensen die nu nog de rouwstoet vormen, met een grote boog om haar heenlopen. Ze zijn er heilig van overtuigd dat ze dit noodlot aan zichzelf te danken heeft, een straf van God. Dat was destijds nog steeds de gangbare opvatting. Plat gezegd: Eigen schuld, dikke bult.

Ook deze weduwe heeft als perspectief dat ze voortaan afhankelijk is van wat voorbijgangers haar minachtend zullen toewerpen. Is dat menswaardig leven? Is dat rechtvaardig.

Nog vele eeuwen later, in onze huidige Nederlandse maatschappij, geloven we gelukkig niet meer dat de dood of ander onrecht, een straf is van God voor onze zonden. Wij sluiten mensen gelukkig niet meer uit, omdat ze alleenstaande vrouw zijn of omdat hun kind is overleden. Zij hebben wel een menswaardig leven, wel perspectief.

Maar, wat als mijn collega, mijn buur, ziek is geworden? In het begin gaan we op bezoek, maar als het langer duurt, verwatert het contact. We willen wel, echt waar, maar de dagelijkse besommeringen.

Wat is onze houding ten opzicht van mensen die een dierbare hebben verloren? Soms horen we verhalen over mensen die zich zo ongemakkelijk voelen bij de emoties van de ander dat ze daarom liever iemand, die een geliefde is kwijtgeraakt, mijden.

Hoe wordt er gedacht over werklozen? Zijn dat profiteurs van de maatschappij? Wat is ons beeld van dak- en thuislozen, drugsverslaafden, al die mensen die hun land ontvlucht zijn omdat hun wereld letterlijk instort en hun leven en dat van hun dierbaren in levensgevaar is?

Welk perspectief geven we al deze verschillende groepen mensen, deze gezichten die we op straat tegen kunnen komen. Geven we ze daadwerkelijk perspectief?

Jezus was met zijn leerlingen onderweg. Een grote groep mensen liep mee. Ze naderden de stadspoort van Naïn. Uit de poort kwam met luid geweeeklaag een droevige stoet. Een moeder liep gebroken en uitzinnig van verdriet achter de baar waarop haar dode zoon lag, haar enig kind. Jezus ziet de VROUW en wordt door *medelijden* bewogen. Met de nadruk op zien, vrouw - en niet op de dode - en medelijden. Vanuit die emotie, raakt hij de dode aan. Alleen al dit gebaar, is een aanklacht tegen de tendens in de samenleving van toen. Waarin wetten gaan boven mensen, de letter in plaats van de geest. Waarin de zwakkeren in de samenleving worden uitgesloten en uitgestoten, in plaats van geholpen. Alleen al met dit gebaar laat Jezus zien dat die houding godsonterend is. Het verhaal gaat verder, met dat wonder. Jezus geeft de zoon terug aan de moeder, dus aan de vrouw. Daarmee wordt extra benadrukt dat God menswaardig leven wil voor de levenden. God wil perspectief voor mensen.

In hedendaagse woorden: een arm om de schouder in plaats van 'ben je er nog niet overheen'; een luisterend oor in plaats van alleen maar goede raad; gezien worden als mens, met een naam, een gezicht, een verhaal, in plaats van profiteur, dakloze, vluchteling, zieke...

Dan heeft datgene wat menswaardig leven onmogelijk lijkt te maken, datgene wat uit lijkt te lopen op een doodlopende weg, niet meer het laatste woord. Dan krijgen mensen perspectief aangereikt.

Ziekte en gezondheid, voorspoed en tegenspoed, dood en leven. Ze horen bij het leven. Zolang als de mensheid bestaat, heeft ze gezocht naar betekenisgeving. Zijn ze al dan niet een beloning of straf van God? Is wat ons overkomt toeval, willekeur? De vraag is: zijn er antwoorden?

Eigenlijk geven ook de Bijbelverhalen niet echt antwoord, maar houden ons een spiegel voor. Wat ons geloof ook is, of we nu wel of niet geloven in de opwekking van de doden, uiteindelijk stellen ook de verhalen van vandaag kritische vragen bij onze omgang met onze naaste. Hoe gaan wij als samenleving, hoe ga ik als persoon om met mijn medemens. Juist omdat God een God van de levenden is, een menswaardig leven en perspectief wil voor alle mensen.

Amen.

drs. Petra vd Voort, Theoloog